

História štatistiky na Slovensku

Posledná aktualizácia: 02.06.2025

1715 - sa pokladá za začiatok organizovaného štatistického zisťovania na Slovensku, keď sa v Uhorsku vykonal celokrajinský súpis obyvateľstva. Zameraný bol na hlavy rodín tých skupín, ktoré podliehali zdaneniu;

1767 - 1771 - v týchto rokoch sa realizoval súpis poddanského obyvateľstva (materiál z urbárskej regulácie). Súpis obsahuje údaje o počte sedliakov, želiarov a ich majetkovom a právnom rozvrstvení;

1785 - 1787 - prvé sčítanie všetkého obyvateľstva v Uhorsku bolo za vlády Jozefa II. Zaznamenali do neho meno, vek, rodinný stav, triedne postavenie a zamestnanie zapísaných osôb i údaje o mechanickom pohybe obyvateľstva;

1804 - 1805 - ďalšie súpisy obyvateľstva Uhorska;

1828 - súpis obyvateľstva Uhorska;

1847 - zriadenie Ústredného štatistického úradu v Uhorsku. Vykonal pravidelnú štatistickú službu a jeho činnosť sa vzťahovala aj na územie dnešného Slovenska. Štatistické údaje sa zisťovali a vyhodnocovali podľa žúp a stolíc;

1919 - zákonom č. 49/1919 o organizácii štatistickej služby Československej republiky boli zriadené orgány štátnej štatistiky - Štatistická štátna rada ako orgán poradného charakteru a Štátny úrad štatistický ako výkonný orgán. Úlohou štatistického úradu bolo zbierať štatistický materiál všetkého druhu, potrebný pre správu a vedu a sústreďovať celú úradnú štatistiku všetkých rezortov. Činnosť štátneho úradu štatistického sa riadila plánom, ktorý schvaľovala Štatistická štátna rada;

1938 - 1945 - existovali dva štátne štatistické úrady, v Prahe a v Bratislave. V období mimoriadnej štátoprávnej situácie sa 1. októbra 1939 zmenilo označenie úradu v Prahe na Ústredný štatistický úrad a na Slovensku bol v roku 1940 zriadený Štátny štatistický úrad;

1945 - po skončení druhej svetovej vojny obnovila Česká národná rada činnosť Štátneho úradu štatistického. Na Slovensku bol nariadením Slovenskej národnej rady č. 48/1945 Zb. n. SNR zriadený Štátny plánovací a štatistický úrad. Medzi vládou Československej republiky a Slovenskou národnou radou bola v roku 1946 uzavretá dohoda, ktorou sa uznala zásada celoštátnej jednoty štatistickej služby. Zákon č. 60/1949 Zb. o národohospodárskom plánovaní stanovil, že Štátny úrad štatistický podlieha predsedovi Štátneho úradu plánovacieho. Súčasne bol týmto zákonom zrušený Štátny plánovací a štatistický úrad v Bratislave;

1951 - bol vydaný zákon č. 108/1951 Zb. o organizácii štatistickej služby. Zákon ustanovil Štátny štatistický úrad za orgán vlády pre odbor štatistiky. Na Slovensku bol zároveň zriadený Slovenský štatistický úrad ako priamo podriadený orgán Štátneho štatistického úradu;

1960 - sa uskutočnila ďalšia inštitucionálna úprava, ktorá sa týkala Slovenska. Vládnym nariadením č. 102/1960 Zb. bol zrušený Slovenský štatistický úrad. V rámci Slovenskej plánovacej komisie sa zriadil štatisticko-dokumentačný útvar;

1961 - zákonom č. 56/1961 Zb. bol zrušený Štátny štatistický úrad (aj Ministerstvo štátnej kontroly) a zriadil sa nový orgán Ústredný úrad štátnej kontroly a štatistiky;

1967 - predsedníctvo Národného zhromaždenia vydalo zákonné opatrenie č. 1/1967 Zb. o zmenách v organizácii a pôsobnosti niektorých ústredných orgánov. Ním sa opäť zriadil samostatný orgán Slovenskej národnej rady - Štátny štatistický úrad a v rámci neho aj Štatistická rada. Tá sa však obsahom svojej pôsobnosti i postavením podstatne líšila od Štatistickej rady z roku 1919. Citované zákonné opatrenie upravilo i otázku oblastných štatistických orgánov, ktoré teraz dostali označenie okresné a krajské oddelenia Štátneho štatistického úradu;

1968 - federatívne usporiadanie Československého štátu spôsobilo zmeny aj v inštitucionálnom usporiadaní ústredných orgánov štátnej štatistiky. Zákom č. 170/1968 Zb. bol zriadený Federálny štatistický úrad. Zákom Slovenskej národnej rady č. 207/1968 Zb. o zriadení ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej socialistickej republiky bol vytvorený Slovenský štatistický úrad a Štatistická rada. Podobne zákonom Českej národnej rady č. 2/1969 Zb. sa zriadil Český štatistický úrad (Štatistická rada ešte týmto zákonom nebola zriadená);

1971 - del'ba práce medzi tromi ústrednými štatistickými úradmi sa do roku 1971 riešila väčšinou systémom zvláštnych dohôd. Dôležitým medzníkom vo vývoji československej štátnej štatistiky je vydanie zákona č. 21/1971 Zb. o jednotnej sústave sociálno-ekonomických informácií. Týmto zákonom sa zmenilo postavenie a pôsobnosť Federálneho štatistického úradu. Otázky týkajúce sa Českého a Slovenského štatistického úradu boli upravené zákonmi Českej národnej rady (č. 40/1972 Zb.) a Slovenskej národnej rady (č. 41/1972 Zb). Týmto zákonmi sa upravili i oblastné štatistické orgány. Pre krajské orgány sa zaviedlo označenie krajské správy, v Prahe a v Bratislave boli zriadené mestské správy, v okresoch pôsobili okresné oddelenia a vo vybraných mestách mestské oddelenia;

1990 - vyhlásením zákona SNR č. 347/1990 boli ustanovené orgány štátnej správy Slovenskej republiky a ostatné ústredné orgány štátnej správy vrátane Slovenského štatistického úradu pre oblasť sociálno-ekonomických informácií. Zákon ďalej stanovil všetkým orgánom štátnej správy spolupracovať v oblasti spoločného záujmu s príslušnými federálnymi organizáciami. V oblasti štatistiky to bol Federálny štatistický úrad;

1992 - zákon SNR č. 322/1992 o štátnej štatistike ustanovil orgány pre oblasť štátnej štatistiky Slovenskej republiky, ktorými sa stal Slovenský štatistický úrad (SŠÚ) a územné štatistické orgány. Územnými orgánmi štatistiky sa stali oblastná správa SŠÚ v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach, Mestská správa SŠÚ pre oblasť Bratislavy, okresné oddelenia SŠÚ pre územné obvody okresov a mestské oddelenia SŠÚ v Košiciach pre územný obvod Košice. V tomto roku začali zabezpečovať ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy SR činnosti, ktoré zabezpečovali dovtedy ústredné orgány štátnej správy ČSFR;

1993 - 1. januára vznikla samostatná Slovenská republika, Slovenský štatistický úrad ako ústredný orgán štátnej správy bol podľa zákona č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení zákona č. 2/1993 Z. z. premenovaný na Štatistický úrad Slovenskej republiky;

1997 - po novelizáciách zákona SNR č. 322/1992 bolo vydané úplné znenie zákona NR SR č. 38/1997 o štátnej štatistike, v ktorom sa ustanovuje ako orgán pre oblasť štátnej štatistiky Štatistický úrad SR a územné orgány štatistiky - Krajská správa Štatistického úradu Slovenskej republiky v Bratislave, Trnave, Trenčíne, Nitre, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach. Štatistický úrad Slovenskej republiky bol ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre oblasť štátnej štatistiky a pre oblasť informatiky;

2002 - 1. januára 2002 nadobudol účinnosť nový zákon o štátnej štatistike č. 540/2001 Z. z. Na základe jeho ustanovení bola od 1. januára zrušená právna subjektivita krajských správ so sídlami v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Košiciach a v Prešove, ktoré sa v rokoch 1996 až 2001 podieľali na plnení úloh ŠÚ SR v oblastiach podľa svojej špecializácie za celé územie Slovenskej republiky. Krajské správy sa stali súčasťou úradu ako jeho vnútorné organizačné zložky. Prijatý zákon o štátnej štatistike tiež umožnil vymenovanie a odvolanie predsedu úradu prezidentom SR na návrh vlády SR na funkčné obdobie päť rokov;

2003 - prvýkrát vstúpil do platnosti Program štátnych štatistických zisťovaní. Zostavený bol na obdobie troch rokov (2003 - 2005) s cieľom stabilizovať činnosť štátnej štatistiky SR, zabezpečiť väzbu na program štatistickej činnosti Európskej únie a poskytnúť vyššiu vypovedaciu schopnosť používateľom štatistických informácií. V súlade s uznesením vlády SR (č. 1207/2001) zostavil úrad aj zoznamy administratívnych zdrojov údajov, ktoré sa stali súčasťou Programu štátnych štatistických zisťovaní. Vykonal tým prvé kroky k efektívnejšiemu využívaniu štatistických údajov a otvoril cestu k nahrádzaniu štatistických zisťovaní údajmi z existujúcich administratívnych zdrojov;

2005 - prvý rok členstva Slovenska v Európskej únii bol tiež prvým rokom realizácie novej Stratégie rozvoja ŠÚ SR. Zástupcovia ŠÚ SR sa začali zúčastňovať zasadnutí pracovných skupín a výborov Rady EÚ a Európskej komisie ako riadni členovia s právom pripomienkovať a hlasovať o návrhoch právnych aktov v oblasti štatistiky. Významnou výzvou pre úrad sa stal Kódex postupov pre európsku štatistiku, ktorý prijal Výbor pre štatistické programy Európskej komisie. Jeho cieľom bolo zvyšovať dôveru v nezávislosť, integritu a zodpovednosť národných štatistických úradov a Eurostat-u a súčasne posilňovať dôveru vo vierohodnosť a kvalitu štatistík, ktoré tieto inštitúcie vypracúvajú a poskytujú;

2006 - Štatistický úrad SR začal s implementáciou Kódexu postupov pre európsku štatistiku a za pomoci Svetovej banky vypracoval plán rozvoja slovenského štatistického systému Statistical Master Plan. Úspešne tiež zrealizoval prvý súpis zdrojov a metód zostavovania národných účtov a veľkú revíziu systému národných účtov za roky 1995 – 2004. Pravidelne začal zverejňovať rýchle odhady HDP a zamestnanosti, zúčastnil sa medzinárodného výskumu o príjmoch a životných podmienkach domácností EÚ SILC a vybudoval databázu regionálnej štatistiky REGSTAT. Vyjadrením uznania kvality práce vo sfére štátnej štatistiky bolo udelenie certifikátu kvality podľa normy ISO 9001:2000;

2007 - prioritnou úlohou roku sa stala optimalizácia štátnej štatistiky. Išlo predovšetkým o revíziu výkazníctva s koncentráciou na znižovanie záťaže spravodajských jednotiek a znižovanie nákladovosti zisťovaní. Intenzívnejšie sa úrad zamerlal aj na prípravné práce súvisiace so vstupom SR do eurozóny. V oblasti šírenia a poskytovania informácií spustil nový internetový portál a online databázu regionálnej štatistiky. Ako člen Európskeho štatistického systému sa úrad aktívne zapájal do iniciatív zameraných na rozvoj systému, tvorbu štatistickej legislatívy, zavádzanie nových štatistických postupov a metód a zvyšovanie porovnateľnosti a kvality štatistických údajov. Naďalej rozvíjal systém manažérstva kvality a pokračoval v implementácii princípov Kódexu postupov pre európsku štatistiku do všetkých oblastí svojej práce. Tím expertov Európskeho štatistického systému, ktorý vykonal preskúmanie implementácie Kódexu postupov pre Európsku štatistiku v historicky prvom kole tzv. Partnerského preskúmania (Peer review) konštatoval, že ŠÚ SR je profesionálna a dobre fungujúca výkonná inštitúcia;

2008 - 15. výročie existencie ŠÚ SR v samostatnej Slovenskej republike. Úrad prijal Stratégiu rozvoja do roku 2012, v rámci ktorej sa zamerlal na skvalitnenie portfólia produktov, zefektívnenie vnútorných procesov a skvalitnenie vzťahov s externým prostredím. Zvýšenú pozornosť venoval rozvoju internetového portálu, interaktívnych služieb a tiež racionalizácii štatistických zisťovaní a plneniu úloh Národného plánu zavedenia eura. V makroekonomických štatistikách kládol dôraz na vypracovanie správy o deficite a dlhu verejnej správy, na sledovanie cien vybraných tovarov a služieb v SK a EUR, ako aj zisťovanie národného a harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien. V ekonomických štatistikách sa sústredil na zavedenie novej klasifikácie ekonomických činností SK-NACE Rev. 2. V roku 2008 sa prijatím zákona NR SR začala aj príprava na realizáciu Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 a vytvorili sa podmienky pre získanie informácií pre demografické prognózy a sociálnu politiku štátu. Štatistický úrad sa tiež aktívne zapájal do medzinárodných spoluprác a štatistických aktivít. Výsledky a prácu, ktorú vykonal v celom uplynulom období ocenil na slávnostnej konferencii pri príležitosti 15. výročia vzniku Štatistického úradu SR prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič;

2009 - prvý rok novej meny euro a súčasne obdobie, kedy sa úrad zamerlal na zvyšovanie efektivity, znižovanie záťaže podnikateľov a pokračujúcu harmonizáciu s postupmi Eurostat-u. Po úspešnej recertifikácii systému manažérstva kvality medzinárodnou autoritou Bureau Veritas Certification ŠÚ SR opäť získal certifikát kvality platný do októbra 2012. Audit potvrdil vhodné nastavenie procesov, manažmentu kvality aj rozvojových programov úradu. Významnou udalosťou roka boli voľby prezidenta SR, voľby do Európskeho parlamentu, ako aj volieb do orgánov samosprávnych krajov, pri ktorých úrad zabezpečil spracovanie volebných výsledkov. Inštitúcia v tomto roku implementovala novú koncepciu šírenia štatistických informácií. Kľúčovú úlohu v nej zohralo online prostredie – webové sídlo úradu, rozšíreniu obsahu online databáz, rozvoj používateľsky komfortných aplikácií – a zverejňovanie štatistických informácií s interpretačnými textami a vizualizáciami. Zrealizovala sa aj komplexná obnova informačno-komunikačných technológií, čím sa vytvorili predpoklady pre vybudovanie integrovaného štatistického informačného systému. Úrad počas roka navštívili viaceré významné osobnosti ako predseda vlády Českej republiky Jan Fischer, generálny riaditeľ Eurostat-u Walter Radermacher, či predsedovia štatistických úradov susedných krajín;

2010 - ŠÚ SR sa usiloval zachytiť všetky nové trendy a vývojové tendencie, a to tak participáciou na ich príprave, ako aj ich implementáciou do praxe v národnom prostredí. Konkrétne sa to premietlo do novely zákona o štátnej službe, do rozsiahlej optimalizácie štatistických procesov, zmeny organizačnej štruktúry a prípravy prechodu na nákladové riadenie. V súlade s novými nariadeniami a smernicami Európskej únie bol znovu jednou z hlavných úloh v oblasti makroekonomických štatistík rozvoj systému národných účtov. Zintenzívnili sa prípravné práce na Sčítanie obyvateľov domov a bytov 2011, predovšetkým činnosti súvisiace s legislatívou a elektronickou tvorbou sčítacích obvodov. V súlade s novými trendami štatistická práca a miezd pokročila smerom k integrácii s informačnými systémami dostupnými v externom prostredí. Podarilo sa docieľiť zníženie administratívneho zaťaženia spravodajských jednotiek, odstránenie duplicít a úsporu finančných a kapacitných zdrojov úradu. Rok 2010 bol aj rokom spracovania údajov z prvého európskeho zisťovania o zdraví (EHIS) a systematickej produkcie údajov z rôznych oblastí sociálnych štatistík, menovite ESSPROS-u;

2011 - úrad realizoval niekoľko významných štatistických zisťovaní, ktoré ovplyvnili celkovú činnosť úradu počas roku. Jednou z najvýznamnejších bolo sčítanie obyvateľov, domov a bytov, v ktorom mohli občania prvýkrát využiť aj elektronickú formu. Cieľom ďalšieho zisťovania, Štrukturálneho cenzu fariem 2010, bolo zabezpečiť kompletne a porovnateľné údaje o poľnohospodárstve pre potreby Európskej únie. V súlade s novou klasifikáciou SK NACE Rev.2 sa odborníci úradu venovali transformácii odvetvových údajov a príprave nového nariadenia k revidovanému systému ESNÚ95, ktoré malo platiť od roku 2014. V priebehu roka sa tiež uskutočnila revízia váhových schém výpočtu indexu cien priemyselných výrobcov, mimoriadne zisťovanie spojené s prípravou revízie váhových schém výpočtu indexu cien stavebných prác, projekt pre výpočet indexov cien nehnuteľností a indexov cien tovarov a služieb spojených s bývaním vo vlastnom obydľí a pilotné zisťovanie spotrebiteľských cien vybraných tovarov a služieb, realizovali sa úlohy grantového projektu parity kúpnej sily. V rámci uspokojovania potrieb zákazníkov sa úrad zamerlal na rozširovanie obsahu online databáz, preddefinovaných tabuliek a ponuky produktov prístupných na internetovej stránke úradu. Pravidelný prieskum spokojnosti zákazníkov s produktmi a službami ŠÚ SR potvrdil správnosť zvolenej stratégie, v porovnaní s rokom 2009 celková miera spokojnosti zákazníkov mierne vzrástla. Výsledky z prieskumu boli kontinuálne využívané pri zlepšovaní produktov a služieb úradu;

2012 - rok 2012 bol prvým rokom realizácie Programu štátnych štatistických zisťovaní na roky 2012 až 2014, ktorý zostavil ŠÚ SR v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami. Zverejnené boli prvé výsledky zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 a vydaných 8 publikácií o základných demografických charakteristikách, na národnej úrovni sa aktualizovala celá dátová základňa. Úrad naďalej pokračoval v procese integrácie administratívnych zdrojov údajov do tvorby podnikateľských štatistík, v cenovej štatistike bola vykonaná revízia váhových schém výpočtu indexov cien stavebných prác, indexov cien v poľnohospodárstve a trhových služieb. Aktivity boli tiež zamerané na zjednodušenie systému INTRASTAT, tzv. SIMSTAT. V oblasti podnikových štatistík prebiehali práce na príprave nového bázičného roka 2010 a systému váh pre výpočty krátkodobých indexov vývoja. V rámci Operačného programu informatizácia spoločnosti priebežne pokračovala realizácia projektu Elektronické služby ŠÚ SR, ktorého súčasťou bolo aj vybudovanie nového volebného informačného systému;

2013 - podarilo sa ukončiť kľúčový, dlhodobý a strategický projekt Elektronické služby ŠÚ SR. Veľká pozornosť sa venovala tiež príprave prechodu na nový systém národných účtov ESA 2010 a tvorbe Stratégie rozvoja ŠÚ SR do roku 2017. Jej zameranie smerovalo do tvorby produktov a služieb predstavujúcich hodnotu pre zákazníka, ako aj do nastavenia efektívnych interných procesov, znalostí a systémov potrebných pre tvorbu tejto hodnoty. V rámci štatistiky zahraničného obchodu prebiehali práce na grantovom projekte zrkadlového porovnania dát a integrácia systému Intrastat pod Integrovaný štatistický informačný systém. Veľkou výzvou v oblasti podnikových štatistík bolo vypracovanie dotazníkov s metaúdajmi za jednotlivé krátkodobé ukazovatele v novej štruktúre National Reference Metadata Editor a ich prenos do Eurostat-u. Splnením tejto úlohy sa úrad zaradil medzi 13 členských krajín, ktoré odoslali kompletne metaúdaje v požadovanej štruktúre a rozsahu. V roku 2013 pokračovala integrácia zásad Kódexu postupov pre európsku štatistiku do integrovaného systému manažérstva kvality. Úroveň ich implementácie v lete preskúmali a zhodnotili v poradí už v druhom kole Partnerského preskúmania (Peer review) zástupcovia Európskeho štatistického systému. Prioritnou úlohou politiky šírenia štatistických informácií bolo spustenie paralelnej prevádzky existujúceho portálu s novým, zákaznícky orientovaným portálom www.statistics.sk s konsolidovanou štruktúrou zverejňovaných údajov. Najväčším podujatím určeným širokej verejnosti bol Deň otvorených dverí v ústredí a všetkých ôsmich krajských pracoviskách. Štatistický úrad SR ním podporil Medzinárodný rok štatistiky a pripojil sa tak k viac ako 1600 organizáciám zo 112 krajín sveta;

2014 - významným počinom ŠÚ SR v roku 2014 bolo schválenie Stratégie rozvoja ŠÚ SR do roku 2017 a rozpracovanie jej akčných programov, ktorými nadväzuje na Víziu európskeho štatistického systému do roku 2020. V roku 2014 úrad zostavil a vydal aj Program štátnych štatistických zisťovaní na nové trojročné obdobie 2015 až 2017. Od začiatku roka sa v plnom rozsahu rozbehla produkčná prevádzka Integrovaného štatistického informačného systému (IŠIS) s 84 štatistickými zisťovaniami a verejnosti bola sprístupnená nová verejná báza údajov STATdat. a DATAcube. Prostredníctvom online katalógu je záujemcom v elektronickej podobe k dispozícii viac ako 1500 publikácií vydaných úradom od roku 2010. Začala sa tiež realizácia projektu Register a identifikátor právnických osôb a podnikateľov, ktorý v elektronickej forme poskytoval aktuálne referenčné údaje o všetkých právnických osobách a podnikateľoch registrovaných v SR. V súlade s nariadením Európskeho parlamentu ŠÚ SR implementoval novú metodiku zostavovania národných účtov ESA 2010, práce pokračovali aj pri tvorbe spoločného legislatívneho rámca FRIBS (Framework Regulation Integrating Business Statistics) v oblasti podnikových štatistík. Vytvorením Pracovnej skupiny ŠÚ SR pre prípravu SODB 2021 úrad začal aktívne pracovať na príprave budúceho cenzu;

2015 - ďalšia elektronizácia procesov vytvorila podmienky pre povinný elektronický zber údajov, harmonizovali sa lehoty na predkladanie niektorých štatistických výkazov s termínmi odovzdávania výkazov k DPH (krátkodobé zisťovania), k dani z príjmu (dlhodobé zisťovania) a úspešne bol ukončený projekt Register a identifikátor právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (RPO). Vytvorená a prijatá bola Koncepcia koordinácie NŠS, ktorej hlavným cieľom bolo vytvoriť fungujúci NŠS spĺňajúci požiadavky zákazníkov, ako aj národných a medzinárodných štandardov vrátane štandardov kvality Európskeho štatistického systému (EŠS). V roku 2015 pokračovali práce na štandardizácii produkčného procesu a integračných nástrojov (registre, klasifikácie, číselníky), zberu údajov z pohľadu ich zdrojov, metód a foriem,

spracovania údajov, tvorby a šírenia štatistických výstupov. ŠÚ SR začal s prípravou inovácie metodiky výberov v podnikových štatistických zisťovaniach, riešilo sa ďalšie znižovanie administratívnej záťaže prostredníctvom redizajnu Intrastatu a štatistiky rodinných účtov. Vo februári 2015 boli po prvý raz pomocou integrovaného volebného informačného systému (IVIS) spracované výsledky referenda. Úrad realizoval pravidelný prieskum spokojnosti zákazníkov s produktami a službami ŠÚ SR. Výsledky poskytli spätnú väzbu o ich očakávaniach a základ pre ďalšie budovanie verejnej bázy dát a rozširovanie rozsahu produktov na portáli úradu. Schopnosť štatistického úradu konzistentne napĺňať požiadavky normy ISO 9001:2000 potvrdil tretí recertifikačný audit systému manažérstva kvality ŠÚ SR;

2016 - po prvý raz v histórii prevzal ŠÚ SR úlohu predsedajúceho pracovnej skupiny Rady pre štatistiku počas predsedníctva SR v Rade Európskej únie. Prvýkrát sme si tiež pripomenuli Európsky deň štatistiky, pri príležitosti ktorého úrad zabezpečil konferenciu Štatistika – zrkadlo spoločnosti. Uskutočnila sa pod záštitou Eurostat-u a zamerala sa na vzťahy úradu ako producenta oficiálnych štatistických údajov s ich používateľmi z akademickej a vedeckej obce, štátnej správy, samosprávy, bankovníctva, podnikovej sféry a médií. Elektronizácia služieb a procesov pokročila, do prevádzky bol uvedený komplexný elektronický zber dát a Register právnických osôb, ktorý sa stal povinným zdrojom údajov o právnych subjektoch pre ostatné orgány verejnej moci. V rámci modernizácie cenových štatistík sa začalo diskutovať o možnosti využívania transakčných údajov zo „scanner data“. S využitím integrovaného volebného informačného systému boli spracované výsledky volieb do Národnej rady SR. Jednou z priorít roka bola pokračujúca príprava integrovaného Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021, najmä návrh konceptu jeho realizácie. Kombináciou údajov z administratívnych zdrojov, registrov a údajov z terénu sa usiloval znížiť administratívnu záťaž obyvateľov. Mimoriadne dôležité v roku 2016 bolo vypracovanie novej verzie tzv. Zdrojov a metód zostavenia hrubého národného dôchodku Eurostat-u (GNI Inventory – SK, ESA 2010), ktorá obsahovala aktualizáciu metodiky ESA. V rámci plnenia cieľov tzv. Agendy 2030, ktorú schválilo OSN v septembri 2015 vydal ŠÚ SR publikáciu Slovenská republika, ktorá bola prvým uceleným štatistickým pohľadom na plnenie cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030 v Slovenskej republike.

V súvislosti so zavádzaním nového štandardu ISO 9001:2015 a s implementáciou Stratégie rozvoja ŠÚ SR do roku 2017 sa do popredia dostalo aj vytváranie podmienok pre zvyšovanie efektivity vzdelávacieho procesu zamestnancov a zdieľania ich znalostí v ŠÚ SR;

2017 - ŠÚ SR pokračoval v trende zvyšovania kvality produkcie a manažérského systému. Úspešnosť stratégie potvrdil opätovný externý dozorný audit a udelenie najvyššieho ocenenia Top manažér kvality roka 2017 zmocnencovi pre kvalitu ŠÚ SR. Proces elektronizácie procesov významne pokročil, výsledkom čoho bolo 86,44 % z takmer 436 tisíc výkazov predložených elektronicky. Strategickou prioritou roku 2017 bol dobre fungujúci Národný štatistický systém (NŠS). S cieľom zefektívnenia jeho koordinácie úrad uskutočnil anketu, ktorá umožnila identifikovať silné a slabé stránky NŠS a zmapovať priestor na jeho zlepšenie. ŠÚ SR dosiahol významný pokrok v modernizácii a zjednocovaní verejných databáz úradu. Databázu Slovstat integroval do jednotnej verejnej databázy DATAcube., ktorá komplexne vyriešila jednotnú obsahovú dostupnosť štatistických údajov pre používateľov s možnosťou tvorby vlastných výstupov. V priebehu roka 2017 pokračovala implementácia Agendy 2030 v SR. ŠÚ SR sa ujal úlohy vedenia Expertnej skupiny pre indikátory a monitorovanie. Jej hlavným

mandátom bolo vypracovanie indikátorov k národným prioritám implementácie Agendy 2030. V priebehu roka úrad tiež komplexne spracoval výsledky volieb do orgánov samosprávnych krajov SR a výsledky nových/doplňujúcich volieb do orgánov samosprávy vybraných obcí. Zúčastnil sa aj veľtrhu Bibliotéka/Pedagogika 2017 v Bratislave, na ktorom predstavil svoje najzaujímavejšie produkty a služby. Odborníci ŠÚ SR sa aktívne sa zúčastňovali významných porád a seminárov Eurostat-u a aktivizovali sa v rámci pracovných skupín a výborov;

2018 - prvý rok plnenia ďalšieho trojročného Programu štátnych štatistických zisťovaní na roky 2018 až 2020. Počas roku ŠÚ SR zrealizoval 184 štatistických zisťovaní a venoval sa príprave nového zákona o sčítaní obyvateľstva, domov a bytov, ktorý plne zohľadňoval prechod od tradičného cenzu k integrovanému sčítaniu. Spracovaný bol kľúčový dokument Zber údajov od obyvateľov a ďalšie štúdie, ktoré popisovali priebeh a spôsob sčítania. Významnou aktivitou bolo zapojenie sa do európskeho projektu ESSnet Big Data, v ktorom Slovensko participovalo na hľadaní inovatívnych metód v štatistike cestovného ruchu. Posilnila sa tiež spolupráca s najdôležitejšími obchodnými reťazcami s cieľom implementácie transakčných údajov do výpočtov cenových indexov potravín. ŠÚ SR v roku 2018 rozbehol projekt Reforma zberu a spracovanie štatistických údajov vo verejnej správe, ktorého cieľom bolo posilniť koordinačnú úlohu ŠÚ SR v NŠS, vytvoriť národnú metodiku pre štatistiku a harmonizovať proces zberu a spracovanie štatistických údajov vo všetkých orgánoch a inštitúciách patriacich do NŠS. V rámci Agendy 2030 bolo k národným prioritám vybraných 76 indikátorov a nastavil sa spôsob ich monitoringu. Podarilo sa zvýšiť aj užívateľský komfort verejnej databázy DATAcube., ktorá sa rozrástla o 40 nových datasetov. Počas roka úrad tiež integroval ďalšie zdrojové registre, rozšíril rozsah využívaných administratívnych zdrojov, vylepšil existujúcu infraštruktúru štatistických zisťovaní a zabezpečil spracovanie výsledkov volieb do orgánov samosprávy obcí SR. V priebehu roka úrad spracoval a poskytol národným a medzinárodným organizáciám spolu 543 produktov a vybavil 3 215 žiadostí o štatistické informácie. Súčasne vydal 73 titulov publikácií v súlade s Edičným programom na rok 2018;

2019 - predsedníctvo Slovenskej republiky vo Vyšehradskej skupine a jeho zavŕšenie v prvej polovici roka sa premietlo aj do činnosti úradu. Najvýznamnejšou udalosťou bola pre ŠÚ SR 105. odborná konferencia predsedov národných štatistických inštitúcií DGINS 2019. Najvyšší predstavitelia Eurostat-u, európskych štatistických úradov a ďalší odborníci diskutovali v Bratislave na tému Štatistické dôsledky globalizácie a budúceho smerovania EŠS. V rámci medzinárodných aktivít sa úrad prihlásil do 12 nových grantových projektov spolufinancovaných EÚ, ktorých cieľom bolo zavádzanie nových štatistických nástrojov a metód. Spolu s projektami z predchádzajúceho obdobia ich v priebehu roka implementoval celkovo 30. Ako národný koordinátor v oblasti štatistiky sa odborníci úradu venovali najmä vytvoreniu národnej metodiky a zjednoteniu procesu zberu a spracovania údajov naprieč všetkými členmi NŠS, ako aj ochrane a bezpečnosti zbieraných a spracúvaných údajov. Tiež aktívne participovali na aplikácii zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu.

V rámci Programu štátnych štatistických zisťovaní na roky 2018 - 2020 sa počas roka zrealizovalo 189 štatistických zisťovaní, elektronický zber dát získal ďalšie vylepšenia s cieľom znížiť administratívnu záťaž spravodajských jednotiek. Pokračovali prípravné práce na Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021, zrealizovala sa veľká benchmarková revízia ročných aj

štvrtročných údajov za sektorové a národné účty od roku 1995 až po rok 2017 a zrevidovali sa údaje štatistiky zahraničného obchodu za obdobie rokov 2010 – 2018. V rámci projektu Európskeho štatistického systému ESSnet Big Data sa začalo tiež s testovaním zberu údajov pomocou techniky webscrapingu. Činnosť úradu počas roka ovplyvnilo aj konanie volieb a zabezpečenie sumarizácie výsledkov dvoch kôl volieb prezidenta SR a volieb do Európskeho parlamentu.

V priebehu roka úrad domácim a zahraničným zákazníkom poskytol 539 produktov, vydal 70 publikácií, aktualizoval takmer 1200 dátových kociek a zjednodušil prístup k informáciám na webovej stránke úradu;

2020 - pandémie Covid-19 a následné opatrenia si vyžiadali zmenu organizácie a spôsobu práce pri zbere a spracovaní údajov vo všetkých sledovaných štatistikách. V zmenených podmienkach, pri dodržaní kvality poskytovaných štatistických výstupov sa počas roka zrealizovalo všetkých 81 plánovaných zisťovaní a odborná súčinnosť sa poskytla pri ďalších 110 zisťovaniach ostatných členov NŠS. V náročnom období vyvrcholila aj príprava SODB 2021 a prvá fáza sčítania, ktorá sa prvýkrát v histórii realizovala bez účasti obyvateľov, v spolupráci so samosprávami a využitím administratívnych zdrojov údajov. Prebehla v lete 2020 a vyžiadala si dôslednú harmonizáciu počtu obyvateľov v obciach SR v rôznych zdrojoch a databázach. Súbežne s tým sa realizovali aj aktivity k druhej fáze SODB.

V roku 2020 sa na Slovensku konali aj voľby do Národnej rady Slovenskej republiky a väčšina obcí a miest na Slovensku si už zvolila elektronické spracovanie výsledkov prostredníctvom Integrovaného volebného informačného systému (IVIS).

Z ďalších aktivít roka treba zdôrazniť rozširovanie portfólia administratívnych zdrojov údajov, rozvoj projektu modernizácie cenových štatistik, prípravy na modernizáciu systému Intrastat v štatistike zahraničného obchodu ako aj poľnohospodársky cenzus, ktorého cieľom bolo vytvoriť jednotný rámec štatistiky porovnateľnej v rámci EÚ a zjednotiť informácie o štruktúre poľnohospodárskej výroby s informáciami o výrobných postupoch, opatreniach na rozvoj vidieka, agroenvironmentálnych aspektoch a inými súvisiacimi informáciami. V priebehu roka úrad vydal 69 publikácií, aktualizoval 1 200 dátových kociek vo verejnej databáze DATAcube. a v súlade s akčným plánom Iniciatívy pre otvorené vládnutie zverejnil aj ďalších 20 nových datasetov (celkový počet datasetov: 734). V rámci medzinárodného hodnotenia Open Data Inventory zameraného na dostupnosť a otvorenosť štatistických údajov sa ŠÚ SR umiestnil na 10. mieste zo 187 monitorovaných krajín;

2021 - pretrvávanie pandémie Covid-19 a dlhodobých obmedzení ovplyvnili chod agendy úradu aj v tomto roku. Kľúčovou výzvou roka bola realizácia najrozsiahlejšieho štatistického zisťovania Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. Prvýkrát prebehlo plne elektronicky, ale aj s možnosťou asistovaného sčítania, pokiaľ o to občan požiadal. Projekt získal cenu ITAPA za Najlepší projekt digitalizácie spoločnosti a ocenenie ESRI za mimoriadne výsledky v oblasti využitia Geografického informačného systému. Významná časť aktivít úradu bola tiež zameraná na hodnotenie globálnych indikátorov implementácie cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030 v SR a vydanie druhej monitorovacej správy. K ďalším prioritám roka patrila spolupráca úradu s EŠS na revízii štatistickej klasifikácie ekonomických činností NACE, ale aj rozhodnutia

smerujúce k významnému zníženiu administratívnej záťaže spravodajských jednotiek – menších firiem a podnikov. V priebehu roka úrad spracoval a národným i medzinárodným organizáciám poskytol spolu 531 štatistických produktov. Úrad tiež publikoval takmer 600 odborných článkov a mimoriadne aj monotematické číslo venované najaktuálnejšej téme roku 2021 – pandémie Covid-19. Certifikačná organizácia Bureau Veritas opätovne v 5. recertifikačnom externom audite potvrdila, že ŠÚ SR vytvára, udržiava a rozvíja systém manažérstva kvality v súlade s požiadavkami normy ISO 9001;

2022 - obdobie globálnych turbulencií - dopady vojny na Ukrajine, energetickej krízy, inflácie a doznievania pandémie Covid-19 - zdôraznilo význam objektívnych štatistických informácií a zvýšilo aj nároky inštitúcií a verejnosti na štatistické výstupy. Štatistický úrad SR ich všetky – dlhodobé, i tie novo zadefinované - zabezpečil v požadovanej kvalite, rýchlosti a vybrané štatistické ukazovatele aj v porovnaní medziročnom a v porovnaní s obdobím pred pandemiou. Aktivity úradu v roku 2022 významne ovplyvnil výkon predsedníctva úradu vo Vyšehradskej skupine (V4) v oblasti štatistiky. Kľúčovou témou boli inovácie s dôrazom na zdieľanie informácií, širšiu výmenu skúseností v zavádzaní nových postupov, či metodických vylepšení do produkcie štatistických dát. Úrad sa zapojil do dvanástich rozvojových projektov zameraných na zníženie administratívnej záťaže respondentov a celkovo bol aktívny v 32 grantových projektoch spolufinancovaných zo zdrojov EÚ a Eurostat-u. Samostatnou výzvou roka boli voľby do orgánov samosprávy obcí a voľby do orgánov samosprávnych krajov. Prvýkrát v histórii ŠÚ SR spracoval súbežne výsledky hlasovania dvoch typov volieb s odlišnou infraštruktúrou spracovania. Z množstva ďalších aktivít je potrebné zdôrazniť pokračovanie zverejňovania rozšírených údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov, ale aj rozširovanie a sprehľadnenie výstupov k cenovým štatistikám. Špeciálnu pozornosť si zaslúžil tiež projekt Eurostat-u – Európska súťaž v štatistike, ktorú na Slovensku úrad zorganizoval prvýkrát. Určená je žiakom a študentom stredných škôl a jej cieľom je podpora štatistickej gramotnosti v mladej generácii.

Celkovo úrad národným alebo medzinárodným organizáciám poskytol vyše 550 produktov;

2023 - Rok 2023 sa niesol v znamení zvyšovania dôvery v oficiálne štatistické informácie, ich kvality a dostupnosti. A to najmä v oblasti podnikových štatistík, národných účtov a odvetvových štatistík. Projekt Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 sa dostal do fázy finalizácie základných báz dát o domácnostiach, časových radov s dôrazom na porovnateľnosť údajov a dátových kociek pre Census Hub - nástroj na publikovanie výsledkov sčítaní krajín EÚ. Začiatkom roku bol sprístupnený aj dátový produkt s názvom Moja obec. Štatistický úrad SR úspešne zvládol 3. kolo Partnerského hodnotenia (Peer review) v súlade s revidovaným Kódexom postupov pre európsku štatistiku. Európski experti vyzdvihli nezávislosť, profesionalitu a vysokú rešpektovanosť Štatistického úradu SR. Navrhli 21 odporúčaní pre úrad a inštitúcie Národného štatistického systému (NŠS), ktoré podporia ďalší rozvoj týchto národných orgánov tvoriacich európske štatistiky. Rok 2023 bol pre činnosť úradu významným aj počtom volieb, pri ktorých sumarizoval výsledky hlasovania občanov. V jednom roku sa konalo referendum o zmene Ústavy SR, dvoje dopĺňujúce voľby do orgánov samosprávy obcí a napokon predčasné voľby do Národnej rady Slovenskej republiky. Úrad tiež pokračoval v organizácii Európskej súťaže v štatistike. Jej druhý ročník na Slovensku pritiahol k účasti až o 60 % viac stredných

škôl a o 45 % viac súťažných tímov. V rámci grantových projektov spolufinancovaných zo zdrojov EÚ začal úrad v roku 2023 realizovať 10 nových projektov zameraných na budovanie novej štatistickej infraštruktúry.

Národným aj medzinárodným organizáciám úrad celkovo poskytol viac ako 510 produktov, zverejnil 44 publikácií, viac ako 300 informatívnych a tlačových správ a tisíce údajov prostredníctvom takmer 1 600 dátových kociek verejnej databázy DATAcube. Štatistický úrad SR ako líder v publikovaní otvorených dát štátnej správy, publikoval počas roka 2023 viac ako 900 datasetov.